

KLIMA- KRISA



OLJENÆRINGENS ANDEL AV KLIMAUTSLIPP:

28 %

Utslipp fra olje- og gassutvinning har økt med drøyt 78 prosent siden 1990, til 14,7 millioner tonn i 2017. Det er kun territorielle utslipp, ikke utslipp forbundet med forbruk av olje og gass, som flyttes til andre land gjennom eksport og import.

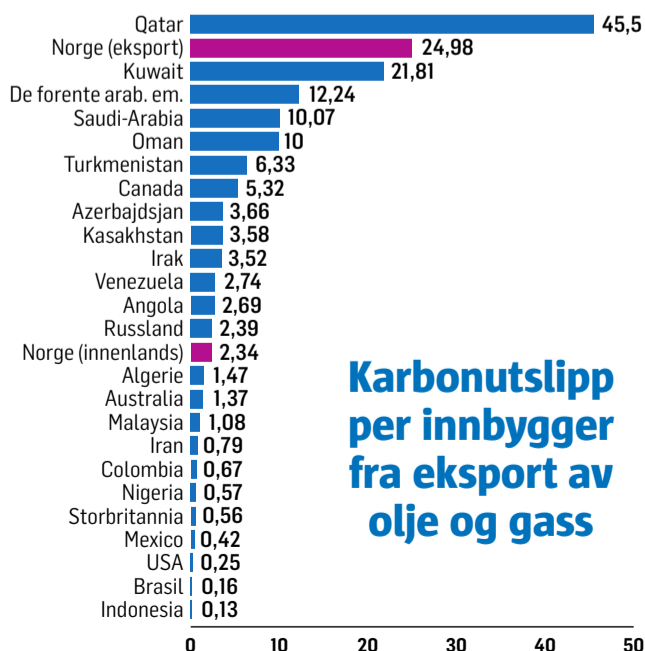
Kraftig CO₂-økning

Norge forbrenner 30 prosent mer fossil brensel i dag enn i 1990, viser tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB). I samme periode har EU-land klart en reduksjon på 22 prosent. CO₂ er regnet som den viktigste klimagassen, fordi denne har en virkning på rundt tusen år både i luften og i havet, hvor den virker forsurende.



Skatt til 5,6 milliarder

Som et av de første landene i verden innførte Norge i 1991 CO₂-avgift. Oljeselskapene må betale CO₂-avgift ved forbrenning av gass, olje og diesel i petroleumsaktiviteter på kontinentalsokkelen og ved utslipp av CO₂ eller naturgass. Totale CO₂-avgifter anslås i 2019 til å utgjøre om lag 5,6 milliarder kroner.



Estimert utslipp av karbon (enhet millioner tonn) per person per år, fra eksport av olje og naturgass i 2016, fordelt på de 25 største eksportlandene i verden. Grunnlagsdata er fra IEA Oil Information 2017 og IEA Natural Gas Information 2017.

Regjeringen fortsetter storsatsing Oljeevent

UMULIG: Rådige investeringer for å lete og utvinne olje i Barentshavet kan vise seg fånyttede. Tar vi klimaforpliktelsene på alvor, må olje nemlig bli liggende.

KLIMA

Av Emma Tollersrud (tekst) og Gunnar Wiederstrøm (tekst og foto)

Vi leter og vi leter etter en fortsettelse av oljeeventyret i nord. Allerede er det boret 150 letebrønner i Barentshavet, og 150 letetillatelser er på tegnebrettet.

Så lønnsom er olje og gassen for Norge, at regjeringen i statsbudsjettet gir 50 millioner kroner til leting i tillegg til de 70–80 prosentene vi dekker gjennom leterefusjonsordningen.

Men olje og gass må fases ut raskere enn antatt, skal vi klare å begrense temperaturstigningen til 1,5 grader, slår FNs klimapanel fast.

Det ser foreløpig umulig ut for Norges del: I 2017 økte produksjonen for fjerde år på rad, og en ny topp skal nås i 2023 når kranene fra Sverdrup og Castberg skrus på.

– Risikoen for at vi blir sittende med reserver vi ikke kan ta opp, er det flere og flere som bekymrer seg for. Overordnet handler det om hvorvidt vi vil ha politiske virkemidler for å gå framtida i møte. Satser vi på olje og gass, må vi ha et marked, sier Berit Kristoffersen, førsteamanuensis ved Universitetet i Tromsø, som har forsket på klima og olje i ti år.

– Uansvarlig produsent

Norge står fast i en stadig vondere knipe: Flere ser nå sammenhengen mellom vår olje og de globale klimaendringene, og internasjonalt peker flere på oss når de krever at ressursene i det sårbare Arktis må bli liggende.

– Hvis vi brenner opp alle reservene, nærmer vi oss tre grader. Denne globale diskusjonen begynner nå å sive inn i Norge og ligger an til å bli det nye store miljøspørsmålet.

Det meste av utslippene fra oljeutvinningen er knyttet til



OLJEARBEIDER: Simen Landro fikk jobb som ingeniør i oljebransjen i vinter

FAKTA

Norske klimakutt:

- Sist uke lanserte FNs klimapanel sin rapport, som levner liten tvil: Fortsetter vi som i dag, er vi på full fart mot tre–fire graders oppvarming, som i løpet av noen tiår vil gjøre jorda ugjenkjennelig.
- Klimapanelet presenterer massive tiltak som må til for å begrense oppvarmingen til 1,5 grader, slik at sivilisasjonen spares for de verste konsekvensene.
- Klassekampen gjennomgår utsiktene til å nå målet i Norge, innen «de fire store»: transport, energiproduksjon, industri og landbruk.

energien som brukes til å drive turbiner (85 prosent) og faking (11 prosent). Derfor er pålegg om å elektrifisere sokkelen blitt regjeringens hovedstrategi.

Problemet er at det betyr fint lite i det globale klimaregnskapet: 97 prosent av ut-

slippene fra olje kommer nemlig gjennom forbruk av olje og gass.

– Hvis vi skal ha «business as usual» med et høyt letetempo for utvinning i mange år fremover, så binder vi oss også til store utslipp i framtida. Det er ikke noe galt i å definere

på oljeleting i nord, selv om målet er nullutslipp i 2050: yret ender ikke



etter den store nedturen. Han tror på en framtid, men er forberedt på at andre bransjer kan være aktuelle.

fortida og si at olje og gass har vært suksess, men at vi skal fortsette på samme måte og overlate til andre land å la reservene ligge, kan ses på som en ansvarsfraskrivelse som produsent, sier Kristoffersen.

Begynnelsen på slutten

Det typiske argumentet om at hvis ikke Norge pumper opp, vil samme mengde tas andre steder og på skitnere vis, holder ikke lenger, mener Kristoffersen.

For all olje, gass og kull fører til global oppvarming, og både forbruk og produksjon må ned for å nå Paris-målene. Et flertall av befolkningen er nå villig til å la noe av reservene ligge av klimahensyn,

ifølge en undersøkelse gjengitt i Dagbladet i fjor. 70 prosent av nordlendingene er imot utvinning i nord, mot 60 prosent i befolkningen generelt, ifølge undersøkelsen Norsk medborgerpanel.

– Her i nord har troen på «olje for lokal utvikling» svunnet hen. Det er ikke en del av framtidens lenger. Hvis du snakker om «livet etter olja», så er man allerede der her oppe. Det er stor optimisme og sterk vekst i fiskeri og reiseliv.

Så langt er bare to felt i drift i nord, Snøhvit og Goliat, og i 24. konsesjonsrunde meldte elleve selskaper seg til drift, en halvering fra forrige runde. Blant annet Shell har trukket

seg ut, tolket av miljøbevegelsen som begynnelsen på slutten.

– Barentshavet ser ikke ut til å bli en så stor gullgruve som mange forventet for ti år siden. Risikoen er mye større her i nord, og sannsynligheten for at man finner mye er veldig liten, sier Kristoffersen.

Trenger klimastrategi

Når fornybarindustrien nå skal klare seg uten subsidier, bør i hvert fall oljesektoren klare det, mener Helge Drange, professor ved Universitetet i Bergen og Bjerknessenteret for klimaforskning. Men den politiske kostnaden av å strupe tilskudd eller overho-

det hviske om på sikt å stenge kranene, er skyhøy. Drange mener det trengs en overordnet klimaplan som går lenger enn én valgperiode, og en årlig revisjon som evaluerer hvordan klimaloven blir overholdt, i oljesektoren som alle andre sektorer. Storbritannia har en slik ordning.

– De installasjonene som produserer i dag, kan fortsette, for de går gradvis i null. Men å lete, finne og begynne å produsere minimum fem-til åtte år fram i tid og la dette produsere i flere tiår, er overhodet ikke i tråd med klimamålene. Vi trenger politisk vilje for å legge om kursen, men hvor er lederskapet? Hvem i de store partiene uttrykker alvoret og

maner til dugnad? Jeg kommer ikke på en eneste en, sier Drange.

Å la olja ligge er blitt en tydeligere klimastrategi først de siste årene, påpeker Cicero-forsker Bård Lahn. Dessuten har prat om økonomisk risiko og ulønnsom olje overbevist flere.

– Jeg vil advare mot å gjøre det til en rein vurdering av hva som lønner seg for A/S Norge. For det er ikke slik at investering i olje og gass er en ting og klima en annen. Vi må ikke bare se på det økonomiske, men også på hvordan fortsatte investeringer i olje og gass kan bli klimapolitisk umulig, sier han.

emmat@klassekampen.no

Fra gravplass til oljejobb

– Jeg jobbet for Akasia med å stille graver i Bergen da jeg fikk tips om at det kunne være jobb hos CCB Subsea, forteller Sindre Landro.

Den 26 år gamle ingeniøren har vært med på både opp- og nedturen i oljebransjen. I 2007, da han startet læretida hos FMC på Sotra, gikk det så det suste. Han ble industrimekaniker, og bestemte seg raskt for å fortsette utdanningsløpet.

Landro tok ingeniørutdanning og ble ferdig for to år siden midt i nedturen for oljebransjen.

– Det var ganske dystert da. Her ute på Sotra gikk mange arbeidsledige både av fagarbeidere og ingeniører. Det var en overflod av folk med mye lengre erfaring enn meg.

Landro måtte ta det arbeidet som bød seg, og var villig til å jobbe med hva som helst da det åpnet seg en mulighet for jobb i CCB Subsea i vinter.

– Akkurat da kunne yrkeskarrieren ha gått i helt andre retninger, men jeg var utrolig glad for å få jobb i oljebransjen igjen, sier han.

CCB Subsea er et datterselskap av CCB, selskapet som driver den store oljebasen på Ågotnes i Øygarden utenfor Bergen. Datterselskapet ble etablert for to år siden og har vokst fra fem til over 50 ansatte.

Landro er engasjert i et prosjekt for vedlikehold av undervannsutstyr i Sandnessjøen for Equinor og pendler mellom Bergen og Sandnessjøen.

– Det ser veldig lyst ut akkurat nå, men jeg er jo innforstått med at oljebransjen er risikabel ut fra det vi vet om klimaendringene og behovet for å kutte i CO₂-utslippene.

– Ser du en framtid i bransjen med tanke på klimaendringene?

– Alle kjenner vel på uro for klimaendringer, og selv om mange sier at oljen må vekk, så er nok oljen en del av energiløsningen er god stund fortsatt. Jeg tror ikke noe på at Norge slutter med å ta opp oljen så lenge det er behov for den. Vi må bare gjøre dette så effektivt og miljøvennlig som mulig, og håpe det finnes løsninger som gjør at bransjen kan bli enda mer klimavennlig.

Landro tror endringene kommer til å ta tid, men er også åpen for andre yrkesretninger om det skulle bli nødvendig.

– Jeg var først og fremst opptatt av å få en ingeniørjobb da mulighetene meldte seg, men jeg er åpen for andre bransjer om det skulle bli nødvendig. Akkurat nå kjenner jeg mer på optimisme enn uro, men det kan jo snu seg, sier han.